

Verslag Thematafel Water

15 juni 2009, seats2meet Utrecht

Aanwezigen: zie bijlage 1

1. Welkom en toelichting programma

Bowine Wijffels (dagvoorzitter) heet namens het Programmabureau NME alle aanwezigen van harte welkom. Het Programmabureau NME heeft als taak: uitvoering van de NME nota (kiezen, leren, meedoen) en is ondergebracht bij SenterNovem. Doel is versterking van NME in Nederland. Het Programmabureau zal de komende tijd inzetten op drie thema's: groen, water en energie. Dat doen we graag samen met relevanten partijen.

Deze thematafel water heeft als doel de deelnemers te informeren over de NME nota en de activiteiten van het Programmabureau NME. Daarnaast willen we in de thematafel de breedte van het thema water verkennen, door in te gaan op mogelijke subthema's en onderwerpen. Ook inventariseren van wat er al is en waar kansen liggen voor arrangementen rond het thema water.

Een belangrijk doel van deze bijeenkomst is afstemmen van activiteiten en kansen in kaart brengen om NME te versterken en verstevigen. Een veelheid aan projecten is uiteraard geen doel op zich, het gaat er om bewegingen aan elkaar knopen en om NME op het gebied van water een goede plek op de educatieagenda te geven.

2. Toelichting op arrangementen

Marieke van der Werf (Programmamanager) en Bowine Wijffels lichten aan de hand van een powerpointpresentatie en twee voorbeelden voor arrangementen de opdracht en werkwijze van het Programmabureau NME toe. De opdracht van het Programmabureau is het versterken van NME in Nederland. M.n. het versterken van de maatschappelijke vraag staat daarbij centraal.

Voor meer informatie: zie bijgevoegde powerpointpresentatie

3. Vragen en opmerkingen

Saskia Ras van het Ministerie van Verkeer en Waterstaat doet de korte aftrap voor het het beield rond water en het belang van educatie daarbij. Voor het Ministerie van V&W zijn de volgende thema's van belang:

- Bescherming tegen water
- Het belang van schoon water
- (Zoet)watertekort
- Beroepsperspectief voor jongeren

Staatssecretaris Tineke Huizinga heeft bij Verkeer & Waterstaat educatie een hoge prioriteit gegeven. Er is nu bij het ministerie meer betrokkenheid en ook menskracht om watereducatie krachtig op te pakken. Dit heeft geresulteerd in een actieplan watereducatie.

Watereducatie staat natuurlijk niet op zichzelf, maar heeft sterke raakvlakken met NME en ook met betatechniek en ergoededucatie. Educatief materiaal is er al ruim aanwezig. Op de website www.watereducatie.nl staat een groot deel van het educatieve materiaal dat is ontwikkeld binnen het thema water. Saskia doet een oproep dat aanbod vooral te gebruiken bij het aangaan van NME arrangementen.

Naar aanleiding van de presentaties van Marieke van de Werf en de inleiding van Saskia Ras komen van de deelnemers een aantal vragen. De antwoorden zijn van het Programmabureau NME.

- Vraag: Is een self-propelling arrangement niet wat ambitieus? De ervaring van deelnemers is dat werken binnen een coalitie waar verschillende belangen liggen verre van vanzelfsprekend is. Er is een wegwijzer of facilitator nodig. Aangevuld wordt nog dat 5% van het arrangementsgeld nodig is om te makelen- en schakelen binnen en tussen beoogde en nieuwe partners om goed op gang te komen. Antwoord: Vanuit onze deskundigheid willen wij aan deze processen bijdragen waar we kunnen. Erkend wordt dat een arrangement meer procesbegeleiding nodig heeft dan het uitvoeren van een projectplan. het programmabureau kan ook mn hierin voorzien.

- Is marktgericht werken een interessante theorie om bij NME te introduceren?
Maatschappelijke organisatie opereren vanuit bestaande belangen. In een marktsituatie gaat veel energie zitten in werken aan nieuwe producten. Wie zijn dan de kopers/vrager op de markt? De vraag van de scholen is hierbij zeer belangrijk, maar ook de bestuurlijke partijen die betalen moeten goed bediend worden.
Conclusie: Vraaggericht werken is iets anders dan marktgericht werken. We richten ons vooralsnog op de maatschappelijke vraag naar NME en de vraag van de eindgebruikers.

- Om opschaling en gebruik van bestaande materialen te bevorderen, moeten de opbrengsten vanuit de arrangementen (aanpak/proces, producten; coalitievorming) ook voor kleine partijen interessant en laagdrempelig over te nemen zijn. Vooral de methode en niet de inhoud zou overdraagbaar moeten zijn. Dat is langer houdbaar en meer generiek dan inhoud.

- Komen NME-centra en de waterwereld op dit moment bij elkaar?
Sommige deelnemers weten van wel, anderen zijn hier iets minder zeker van. Het ministerie heeft een actieplan water geformuleerd en heeft een dijkgraaf gevonden die zich in gaat zetten voor educatie. Het is de opdracht in het programma NME om het thema water goed te verbinden en complementair te maken aan het actieplan water. Dat is eerste stap in het bij elkaar brengen van de watersector en NME-centra.

4. Plenaire discussie

De plenaire discussie richt zich op de vraag: Welke subthema's (water) zijn voor educatie relevant?
Verschillende onderwerpen worden genoemd:

- Ecologie en Waterkwaliteit
- Gebruiksfuncties water
- Ruimtelijke Ordening en klimaat / veiligheid
- Water in de stad
- Watertekort
- Morele en sociale aspecten van water / identiteit en water
- Respect voor water
- Water in de eigen leefomgeving
- Visserij
- Recreatie / vrije tijd
- Zoet en zout water

Er kunnen vele subthema's benoemd worden en er is ook overeenstemming dat NME een instrumentenkist is, die bij allerlei thema's en actuele onderwerpen moet kunnen aansluiten. Een suggestie is om de activiteiten bij de doelgroepen vooral geen educatie over water te noemen, maar aan te sluiten bij eigentijdse, actuele en belangrijke onderwerpen. Het draait bij jongeren vooral om sociale status.

De deelnemers kiezen voor de sessies in de 3 subgroepen voor de volgende onderwerpen:

- Sociale aspecten
- Natuur, landbouw en Ruimtelijke Ordening
- Gebruiksfuncties van water

5. Uiteen in subgroepen

Iedere subgroep gaat aan de slag met de volgende punten:

- Welke vragen leven er bij de eindgebruikers?
- Welke maatschappelijke trends en ontwikkelingen zijn ondersteunend?
- Waar zijn kansen voor arrangementen?
- Hoe kan het Programmabureau NME dat ondersteunen?
- Waar is op lokaal niveau geld te vinden?

Subgroep 1: Sociale aspecten van water

Waar zitten de belangen om mensen te laten leren over het thema water? De subgroep discussieert over deze vraag. Een voorbeeld: de gemeente heeft belang bij het betrekken van mensen/jongeren bij water in de eigen leefomgeving. Op die manier creëer je binding met de eigen regio wat in de noordelijke provincies een leegloop vanuit het platteland kan tegengaan.

Probeer jongeren ongenoemd met 'water' aan de slag te laten gaan, vb. een jongere wil iets met kunst, wat biedt water? De insteek is de vraag van de jongere en een van de perspectieven is vervolgens om met water aan de slag te gaan, i.p.v. water centraal te stellen en jongeren daar verplicht aan te laten werken. Een dergelijke aanpak wil men in Gelderland gaan gebruiken voor MVO. Voor water zou dit ook iets kunnen zijn.

Trends waarbij kan worden aangesloten:

- Maatschappelijk verantwoord ondernemen
- Binding mensen en hun regio
- Jongerenparticipatie
- Brede school
- Maatschappelijke stage

Wie is belanghebbende en wie wil betalen?:

- Op de linker as van het arrangementenmodel: bestuurlijke partijen, m.n. de gemeente
- Op de rechter as: scholen
- Een waterschap kan zowel opdrachtgever als aanbieder zijn.

Rol Programmabureau NME:

Het Programmabureau kan bemiddelen in het tot stand brengen van arrangementen. Daarna neemt een goede procesbegeleider de rol over. Is dat de NME-sector die vanuit de reguliere rol van ontwikkelaar meer gaat naar de rol van procesbegeleider? Of moeten de NME-organisaties juist de rol van aanbieders sterker neerzetten? Dat zijn discussiepunten voor in de arrangementen, evenals hoe je ervoor zorgt dat vernieuwers binnen de vier assen aan tafel komen.

Subgroep 2: De invloed van water op Natuur, Landbouw en Ruimtelijke Ordening

Trends/ maatschappelijke ontwikkelingen:

- Ruimte voor water
- Zoute landbouw

- Anders eten

Eigenlijk is iedereen eindgebruiker. Het zijn immers onderwerpen die de hele samenleving raken, niet alleen de jongeren. Omdat deze onderwerpen actueel zijn en al binnen zeer korte tijd werkelijkheid gaan worden, moeten ook de ouderen en de beslissers van nu worden meegenomen.

Zet bij NME activiteiten voor jeugd en jongeren zowel in op educatie binnenschools als buitenschools, zorg voor een programma voor scholen én voor de scouting én voor ... etc.

Het leren van andere arrangementen is belangrijk. 'Laat de bloem bloeien, maar ook op andere plekken'. Een actieve rol is daarbij nodig, dus niet alleen een boekje met mooie voorbeeldprojecten, maar ook met de mooie voorbeelden actief naar andere plekken toe gaan.

Subgroep 3: Gebruiksfuncties

De groep is met een concrete casus aan de slag gegaan. Een algemene bevinding uit deze groep is dat het praten over arrangementen te vergelijken is met golvend water dat op en neer gaat, mee met de energie die de ene keer hier zit en een andere keer bij een andere partij.

Het concrete voorbeeld: water en gebruiksfuncties in Arnhem

Vanuit het aardrijkskunde onderwijs sluit dit thema aan bij lessen over de eigen leefomgeving. Het Watermuseum heeft een VMBO-programma, maar zou ook graag een dergelijk programma voor het HAVO/VWO ontwikkelen. Voor gemeenten spelen op dit terrein m.n. zaken als bewustwording en afkoppeling. Dat zou een aanhaakpunt op de bestuurlijke as kunnen zijn.

Wie trekker wordt van een arrangement, is nog een moeilijk punt. Tip: begin met het bouwen van arrangementen in actieve gemeenten, maak een koppeling met bestuurders en bepaal samen wie de 'arrangeur' is.

6. Afronding en discussie

Marieke van der Werf vraagt of er nog prangende vragen zijn. De volgende vragen worden gesteld:

Vanaf wanneer kan gediscussieerd worden over mogelijke arrangementen?

Dat kan vanaf nu, ideeën voor arrangementen kunnen worden opgestuurd naar nme@senternovem.nl.

Op welk moment in het proces stap je naar het Programmabureau toe?

Dat kan in elke fase. Belangrijk is dat er een vraag is, een bestuurlijke partner, partners van de overige drie assen en cofinanciering. Ook in de voorbereiding mogen al vragen worden gesteld aan het Programmabureau.

Dus ook bij een idee kunnen we al met jullie in gesprek?

Dat klopt, het Programmabureau denkt graag mee, maar zal partijen dan wel met 'huiswerk' terug sturen om het idee verder vorm te geven.

Het Programmabureau is bezig de kansen voor arrangementen in kaart te brengen. Vervolgens zullen de procesmanagers een gesprek aanknopen met indieners van kansrijke voorstellen. Het is daarbij belangrijk zo min mogelijk te duwen en trekken, maar mee te liften op de energie die er is. Aanhakend daarop wordt opgemerkt dat het Programmabureau moet oppassen niet zelf de arrangementen te regelen. Laat dat het veld doen!

Dagvoorzitter Bowine Wijffels bedankt iedereen voor zijn/haar enthousiaste deelname. Ideeën voor arrangementen op het thema water kunnen worden aangemeld via de algemene NME postbus: nme@senternovem.nl. Bowine is als procesmanager water tevens eerste aanspreekpunt voor vragen rond het thema water.

6. Kanskaart arrangementen

Iedereen wordt uitgenodigd ideeën voor arrangementen tijdens de lunch in te vullen op de kanskaart die aan de muur hangt. Deze inventarisatie wordt door het Programmabureau gebruikt voor het overzicht van witte vlekken en voor de kanskaart NME. Informatie hierover volgt op de website www.nme.nl.

Bijlage 1: Aanwezigen op 15 juni.

organisatie	voornaam	achternaam	emailadres
KNAG	Anouk	Adang	
Triple E	Tom	Bade	
DHO	Olivier	Bello	
Ministerie van Verkeer en Waterstaat	Henk	Bestebreur	
SLO	Jeroen	Bron	
GDO	Jean	Eigeman	
Rijkswaterstaat Waterdienst	Renske	Gillissen	
Oberon	Ton	Klein	
Waternet	Klaas	Koopman	
SME advies	Reina	Kuiper	
AGDO	Ruud	Oosterhof	
Ministerie van LNV	Roel	van Raaij	
Ministerie van Verkeer en Waterstaat	Saskia	Ras	
Gemeente Utrecht/Stadswerken	Erwin	Rebergen	
Leven met water	Bert	Satijn	
IVN	Rixt	Smit	
Stichting de Noordzee	Ike	Span	
NWP	Renee	Vergouwe	
Nederlands Watermuseum	Madeleine	Vincken	
Codename Future	Gerrit	Vledder	
Programmabureau NME	Marieke	van der Werf	
Programmabureau NME	Bowine	Wijffels	
Programmabureau NME	Annemarie	Lammers	
Programmabureau NME	Arjan	Klopstra	
Programmabureau NME	Brigitte	Ploemen	
Programmabureau NME	Machtelijn	Brummel	